

Plećnik .

BLAŽ VURNIK • ZORAN SMILJANIĆ

Plečnik .

Scénář: BLAŽ VURNIK
Kresba: ZORAN SMILJANIĆ

GRADA PUBLISHING

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Vydání knihy podpořila firma:

www.krka.cz

Mediální partner:
Slovinský spolek Josipa Plečnika

Plečnik .

Scénář: Blaž Vurnik
Kresba: Zoran Smiljanić

Ze slovinského originálu Plečnik .,
vydaného nakladatelstvím
Stripburger/Forum Ljubljana & MGML
v Lublani v roce 2021,
přeložil Petr Mainuš

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, Praha 7
obchod@grada.cz
www.grada.cz
tél.: +420 234 264 401
jako svou 8520. publikaci

Odpovědná redaktorka Eva Škrabalová
Grafická úprava a písmo Katja Kastelic
Sazba Martin Dubský
Jazyková korektura Pavlína Zelníčková
Počet stran 144
První vydání, Praha 2022
Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.

© Blaž Vurnik, Zoran Smiljanić
Translation © Grada Publishing, a.s., 2022

ISBN 978-80-271-4884-4 (pdf)
ISBN 978-80-271-3648-3 (print)

KDE BYCH
ZAČAL...?

VZPOMÍNKAMI
NEBO TÍM, CO MI ŘEKLI
RODIČE, BRATŘI A SESTRA?

MÁM
VYPRÁVĚT
JEN O SOBĚ?

TAK DŮLEŽITÝ
PŘECE JEN NEJSEM,
MYSLÍM, ŽE MĚ UTVÁŘELI
HLAVNĚ LIDÉ, KTEŘÍ BYLI KOLEM MĚ,
A MÍSTA, KDE JSEM ŽIL
A KAM JSEM CESTOVAL.

A VŠECHNO,
ČEMU ŘÍKÁME
ARCHITEKTURA.

NARODIL JSEM SE
V LUBLANI
23. LEDNA 1872.

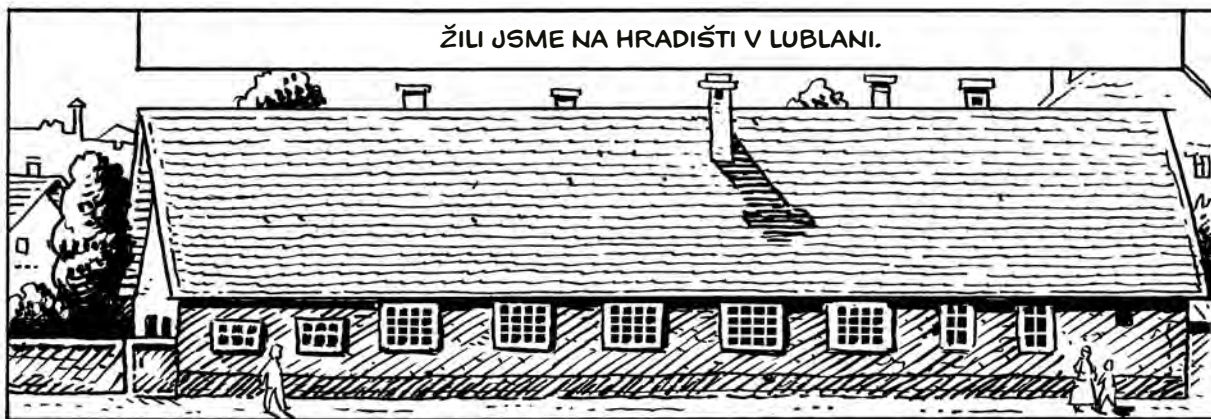
LUBLAŇ BYLA TENKRÁT OSPALÉ,
NEAMBICIÓZNÍ MĚSTO,
Z HLEDISKA ARCHITEKTURY
DOKONCE MĚSTO ZAOSTALÉ.

MĚLA NĚKOLIK PALÁCŮ,
MĚŠŤANSKÝCH DOMŮ I KOSTELŮ
A NA KOPCI NAD MĚSTEM STÁL
ŠPATNĚ UDRŽOVANÝ HRAD.

ŽILI JSME NA HRADIŠTI V LUBLANI.

ZDE STÁL
RODNÝ
DŮM
ARCHITEKTA
JOŽE
PLEČNIKA
1872-1957

MŮJ OTEC ANDREJ
BYL STOLAŘ. ŘEMESLNÍK.
VYTVÁŘEL UŽITEČNÉ
A KRÁSNÉ VĚCI.
TAK UŽ TO JE,
ŽE UŽITEČNÉ VĚCI MUSÍ
BÝTI KRÁSNÉ - A NAOPAK.

MATKA HELENA
BYLA HOSPODYNĚ,
PĚKNĚ SE O NÁS
VŠECHNY STARALA,
CTILI JSME JI
A MĚLI JI RÁDI.

NAŠE RODINA ROKU 1889.
SEDÍ: MÁMA HELENA A OTEC ANDREJ. STOJÍ: JOŽE, ANDREJ, JANEZ A MARIJA.

VE ŠKOLE NÁM
DO HLAVY VTLOUKALI
NEKONEČNĚ
MNOŽSTVÍ
INFORMACÍ...

... JÁ JSEM VŠAK
UČITELE SPÍŠ
POZOROVAL, NEŽ
POSLOUČAL - JAK
JSOU OBLEČENI, JAKÉ
PROVÁDĚJÍ POHYBY.

KRESLIL JSEM
A KRESLIL.
MÉMU TŘÍDNÍMU
NA GYMNAZIU TOMOVI
ZUPANOVI...

... SE MŮJ
NEZÁJEM
O PROBÍRANOU
LÁTKU NELÍBIL.

PLEČNIKU,
GYMNAZIUM PRO
VÁS NENÍ, NAJDĚTE SI
RADĚJI NĚJAKOU
PRÁCI.

BEZ
ŠKOLY NEJSOU
ZNALOSTI...

... BEZ
ZNALOSTÍ NENÍ
ŘEMESLO...

... BEZ
ŘEMESLA NENÍ
CHLĚB!

VŠAK MY TĚ DOMA
STOLAŘINU NAUČÍME, TO BY
V TOM BYL ČERT, ABYS NEUMĚL
PRACOVAT ALESPŮŇ TAK,
JAK UMÍM JÁ.

HM, V URČITÉ
PERSPEKTIVĚ
BY TOHLE BYLO
DOBRÉ VIDĚT
NAKRESLENÉ.

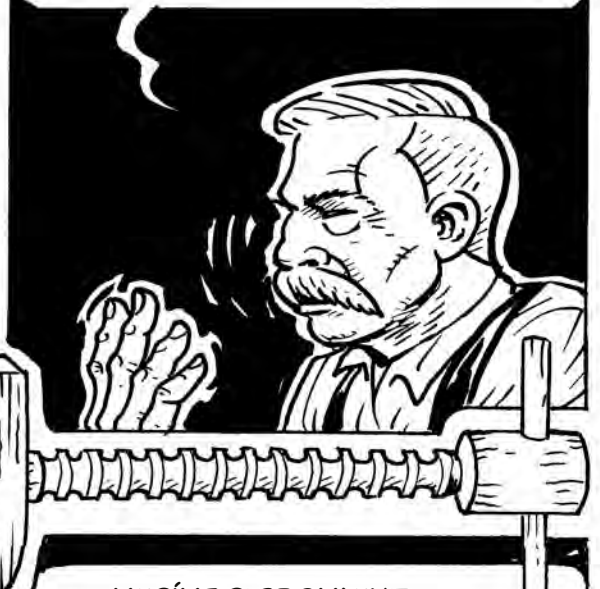

OTEC SI VELMI PŘÁL, ABYCH PŘEVZAL RODINNÉ ŘEMESLO.
ALE JÁ JSEM SI PŘÁL JEN KRESLIT.

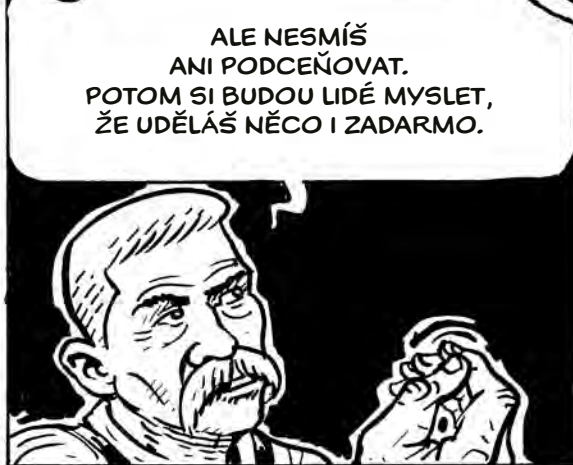
MUSÍŠ VĚDĚT, ŽE NA ŘEMESLE ZÁLEŽÍ
PŘEŽITÍ RODINY. NEJEN TEHDY,
KDYŽ TO JDE DOBŘE, ALE I V DOBĚ,
KDY NENÍ DOST PRÁCE.

KDYŽ URČUJEŠ CENU SVÉ PRÁCE
A VÝROBKU, MUSÍŠ DÁVAT POZOR,
ABYS NEŠEL PŘILÍŠ VYSOKO.
I TI NEJVĚRNĚJŠÍ ZÁKAZNÍCI
PŮJDOU JINAM.

ALE NESMÍŠ
ANI PODCEŇOVAT.
POTOM SI BUDOU LIDÉ MYSLET,
ŽE UDĚLÁŠ NĚCO I ZADARMO.

MUSÍME SI PROMLUVIT
O DANÍCH. TO JE
NEJDŮLEŽITĚJŠÍ VĚC
ZE VŠECH DŮLEŽITÝCH.

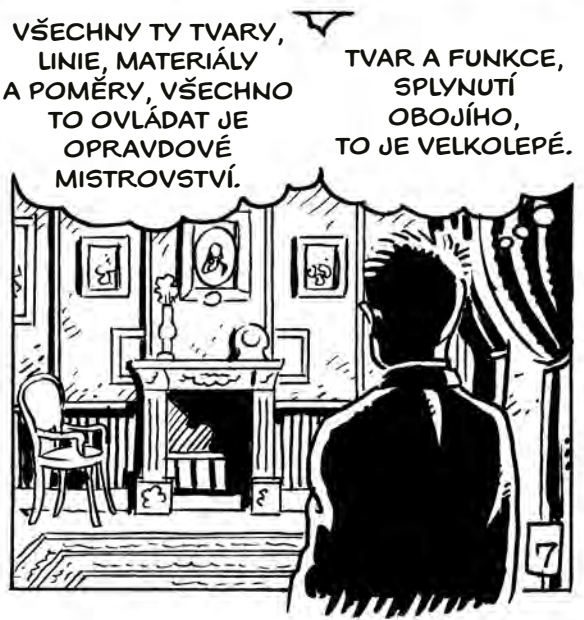
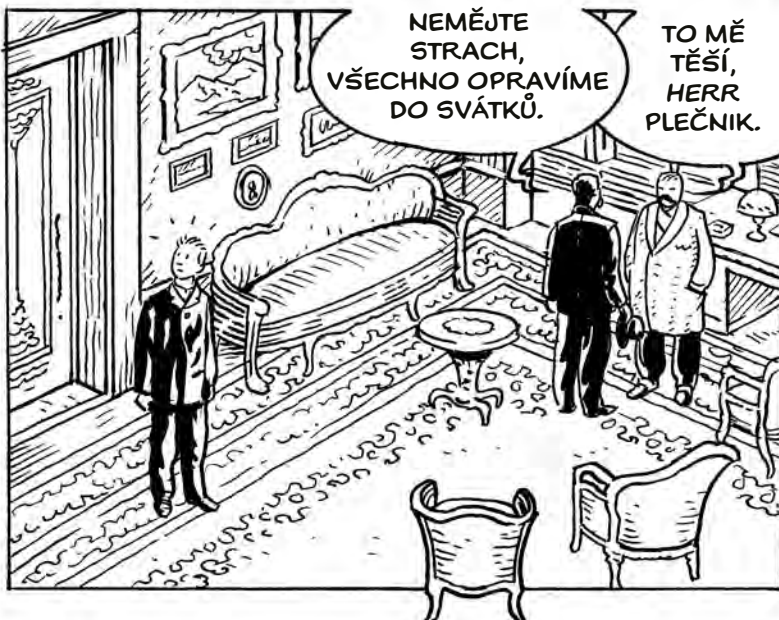
TADY NEEXISTUJE
DILEMA. CÍSAŘI,
CO JE CÍSAŘOVO!

NEMĚJTE
STRACH,
VŠECHNO OPRAVÍME
DO SVÁTKŮ.

TO MĚ
TĚŠÍ,
HERR
PLEČNIK.

VŠECHNY TY TVARY,
LINIE, MATERIÁLY
A POMĚRY, VŠECHNO
TO OVLÁDAT JE
OPRAVDOVĚ
MISTROVSTVÍ.

TVAR A FUNKCE,
SPLYNUTÍ
OBOJÍHO,
TO JE VELKOLEPÉ.

PÁR LET JSEM TEDY PRACOVAL U OTCE JAKO UČEDNÍK. ROKU 1886 MĚ OTEC ZAPSAL DO DRUHÉHO ROČNÍKU TŘÍLETÉ ŽIVNOSTENSKÉ POKRAČOVACÍ ŠKOLY.

DOKONČIL JSEM JI BEZ PROBLÉMŮ, ALE ŽIVNOSTNÍKA VE MNĚ NEPROBUDILI.

PEPIN NEBUDE MOCI DÍLNU PŘEVZÍT.

KDYŽ SE HO POKOUSHM NĚCO NAUČIT, ZDÁ SE MI, ŽE MLUVÍM DO ZDI.

PENÍZE, DANĚ ZISK, ZTRÁTA... PŘIPADÁ MI, JAKO BY TO PRO NĚJ BYLY ZCELA IRELEVANTNÍ POJMY.

... IRELEVANTNÍ POJMY...

TEĎ ZASE DŘEPÍ V PODKROVÍ A KRESLÍ.

POŘÁD KRESLÍ.

MYSLÍ SI, ŽE HO NEVIDÍM, ALE JÁ UŽ MU TO NECHCI NEUSTÁLE VYČÍTAT.

... NEUSTÁLE VYČÍTAT...

OTCI SE ZDÁLO PROSPĚŠNĚ, ABYCH ODJEL DO ŠTÝRSKÉHO HRADCE NA STÁTNÍ ŽIVNOSTENSKOU ŠKOLU. PROVINČNÍ STIPENDIUM MI TO UMOŽNILO. BYL BRZKÝ PODZIM 1888.

PEPINE, PIŠ NÁM!

NAPIŠ, JAKÉ JSOU TAM HOLKY!

TENKRÁT JSEM JEŠTĚ NEMOHL VĚDĚT,
JAK MŮJ ODCHOD Z DOMOVA ZMĚNÍ CELÝ MŮJ ŽIVOT.

DLOUHÉ HODINY,
KTERÉ JSEM
DOMA -
NO A TAKY
VE ŠKOLE -
TRÁVIL
KRESLENÍM,
SE MI VE
ŠTÝRSKÉM
HRADCI
BRZY
ZÚROČILY.

HERR PLEČNIK,
SKVĚLE KRESLÍTE,
NECHTĚL BYSTE
SE STÁT MÝM
POMOCNÍKEM
PŘI KRESLENÍ?

POKUD JSTE
PILNÝ TAK,
JAK JSOU VAŠE
KRESBY ZDAŘILÉ,
ČEKÁ VÁS SVĚTLÁ
BUDOUCNOST.

TAK JSEM VE ŠKOLE TRÁVIL I ČÁST VOLNÉHO ČASU
A KRESLENÍ SE Z TVŮRČÍ ZÁBAVY
STÁVALO PRACÍ. A UČITEL LEOPOLD THEYER
MÝM PRVNÍM SKUTEČNÝM ZADAVATELEM.

LEDEN 1891

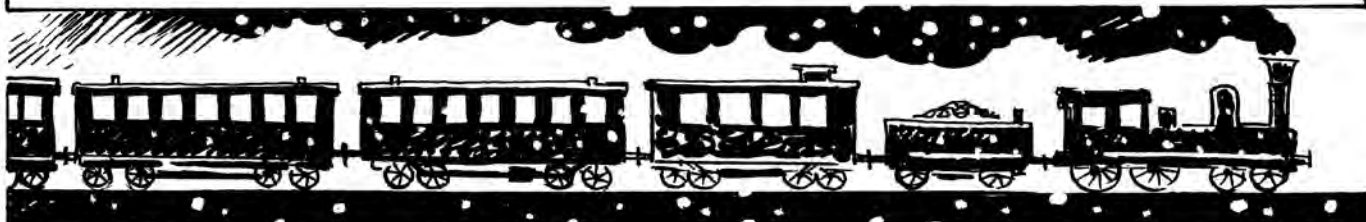
TENKRÁT SE VE MNĚ POPRVÉ COSI ZHROUITO.
MATKA MI PSALA, ŽE OTEC ZEMŘEL. IHLED JSEM ODJEL DO LUBLANĚ. BÁL JSEM SE.

OTCE JSME MĚLI RÁDI, OVŠEM OTEC NEBYL JEN OTCEM. BYL HLAVOU RODINY, PÁNEM,
BYL TÍM, KDO RODINU ŽIVIL. S JEHO SMRTÍ ZŮSTALY MATKA A SESTRA MARIJA NEZAOPATŘENY.
OPRAVDU JSEM SE BÁL, ŽE MATKA ROZHODNE, ABYCH ZŮSTAL V LUBLANI A PŘEVZAL DÍLNU.
PRO MĚ BY TO BYL KONEC VŠEM SNŮM.

K MÉMU OBROVSKÉMU ŠTĚSTÍ DOMA NIKDO VÁŽNĚ NEPOČÍTAL S TÍM, ŽE BYCH V OTCOVĚ PRÁCI
POKRAČOVAL. VRÁTIL JSEM SE DO ŠTÝRSKÉHO HRADCE.

TAM NA MĚ ČEKALO NOVÉ PŘEKVAPENÍ...

NEBYL JSEM ZROVNA NADŠENÝ.
STUDIUM VE ŠTÝRSKÉM HRADCI
SKONČILO, CHTĚL JSEM POKRAČOVAT
VE STUDIU UMĚLECKÉ PROFESE.
ALE MUSEL JSEM NĚJAK PŘEŽÍT.

VÍDEŇ JSEM TEDY POZNAL JAKO DŘÍČ.
THEODOR MÜLLER BYL NEMILOSRDNÝ ŠÉF,
MAJITEL TOVÁRNY NA NÁBYTEK
K. K. HOF-BAU-KUNSTTISCHLEREI J. W. MUELLER.
PRACOVAL JSEM ŠEST DNÍ V TÝDNU,
VĚTŠINOU OD RÁNA DO VEČERA.

OBČAS JSEM MĚL POCIT,
ŽE BY NĚKOGO Z NÁS
NEJRADEJŠI ZTLOUKL.

A NABÍZELO MI JICH MNOHO.
KDO VÍ, CO BY BYLO, KDYBY...
NO, NECHME TOHO. DOPADLO
TO NAPROSTO DOBŘE.
ARCHITEKTURA BYLA VŽDY
NA PRVNÍM MÍSTĚ.

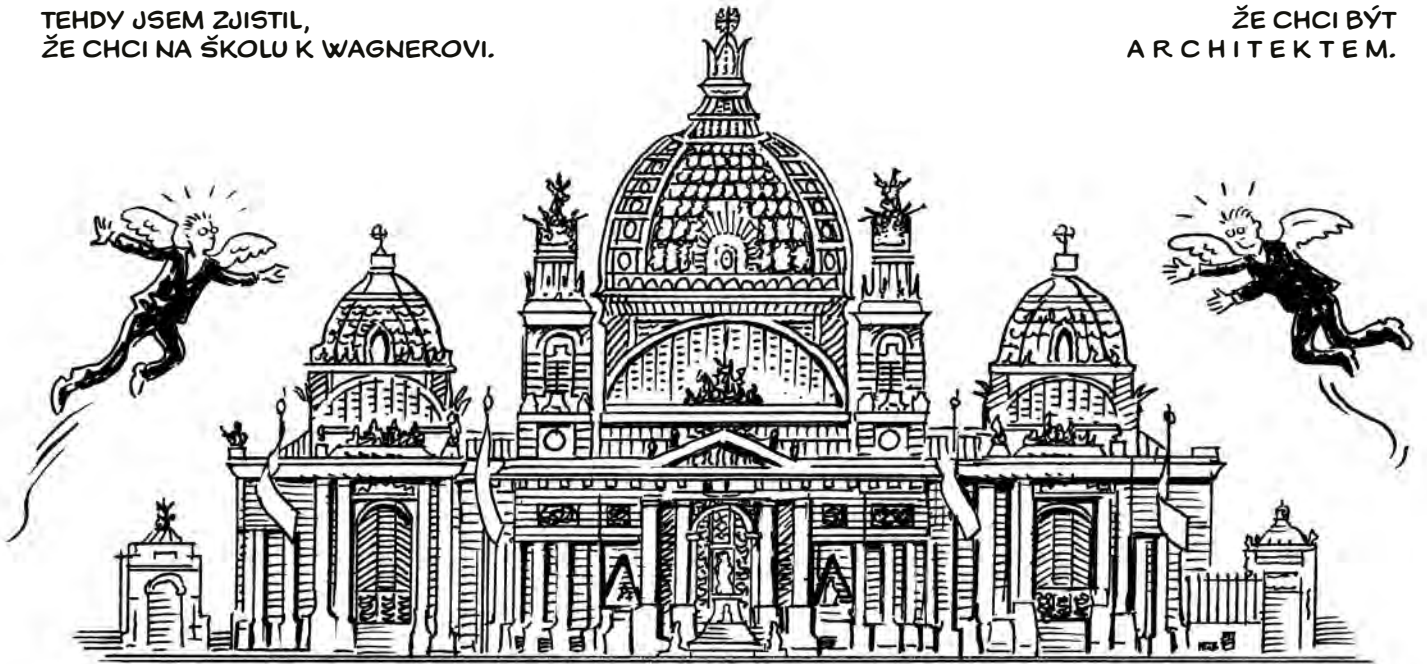
RÁD JSEM CHODIL NA VÝSTAVY, ZVLÁŠTĚ
DO KUNSTLERHAUSU. TAM JSEM JEDNOU VIDĚL
VÝSTAVU ARCHITEKTA OTTO WAGNERA,
PROFESORA NA AKADEMII VÝTVARNÝCH UMĚNÍ.

TEHDY JSEM ZJISTIL,
ŽE CHCI NA ŠKOLU K WAGNEROVI.

ŽE CHCI BÝT
ARCHITEKTEM.

Hauptfacade

ALE NEVĚŘIL JSEM SI. TO
MĚ V ŽIVOTĚ SOUŽILO
ČASTOKRÁT.

NEROZHODNOST MI
VYČÍTALI POŘÁD.
A MĚLI PRAVDU.

BRATR JANEZ, KTERÝ BYL
TEHDY U MĚ VE VÍDNI,
SE NA MĚ ČASTO ZLOBIL.

ACH JO,
JEJ DANÁNKU
...

... MM-MM,
HMM, HMM...

ZATRACENÝ OSLE! PŘIHLAS
SE UŽ K TOMU WAGNEROVI!
NEJSI PŘECE MALÉ DĚCKO.

TAK
NĚJAK
NEMŮŽU,
MÁM
TRÉMU.

TY JSI OPRAVDU
DIVNÝ PARTON, PEPINE!
POKUD CHCEŠ
ZŮSTAT NAVŽDY
EIN TISCHLERJUNGE*,
PAK NEJSI HODEN
JMÉNA PLEČNIK!

A TAK NASTAL
TEN DEN...

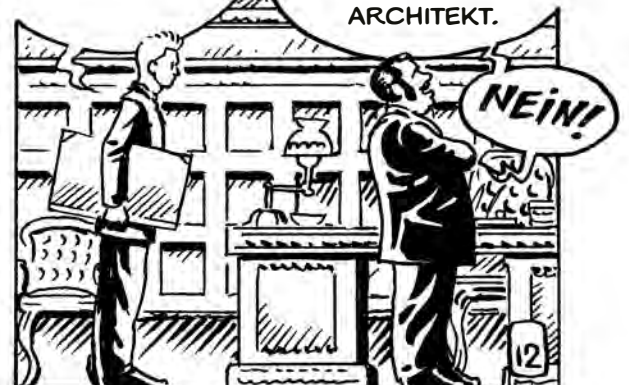
HERR
MÜLLER,
PROSIL BYCH VÁS
O DOPORUČENÍ,
ŽE JSEM DOBŘE
PRACOVAL
A ŽE JSTE SE
NA MĚ MOHL
SPOLEHNOUT.

NEDÁM
A NEPODEPÍŠU.
JSTE KRESLIŘ
A STOLAŘ. TÍM
I ZŮSTANETE.

KAŽDÝ, KDO
NAKRESLIL DESKU,
BYL HLED
ARCHITEKT.

*stolařský učedník

NEIN!

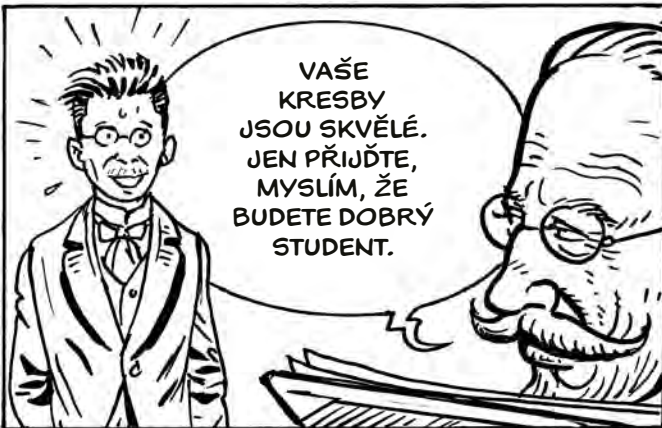

EHM...
HERR
WAGNER
...

NEMATUROVAL
JSTE A JSTE
STOLAŘ.
DVA ROKY
U MÜLLERA?

VAŠE
KRESBY
JSOU SKVĚLÉ.
JEN PŘIJĎTE,
MYSLÍM, ŽE
BUDETE DOBRÝ
STUDENT.

ALE NEŠLO TO TAK ZCELA HLADCE.
KDYŽ JSEM PRVNÍ DEN PŘIŠEL JEŠTĚ PŘED
OSTATNÍMI DO ŠKOLY, NASTALA POHROMA.

WAGNER VSTOUPIL DO MÍSTNOSTI
A NAPLNIL JI SVOJÍ AUTORITOU.
POZDRAVIL NÁS A ROZDAL NÁM ÚKOLY.

NETUŠIL JSEM, KTERÁ BIJE. CIVĚL JSEM TAM
JAKO TELE NA NOVÁ VRATA. UVĚDOMIL
JSEM SI, ŽE Z TOHO NIC NEBUDE.

ÚKOL
PRO PRVNÍ
ROČNÍK:

ZDE MÁME POZEMEK, NA
KTERÉM SE MAJITEL ROZHODL
POSTAVIT NÁJEMNÍ DŮM.

NE-NEMÁTE
PRO MĚ
NĚJAKOU JINOU
PRÁCI?

POKUD VÁM TO NEJDE,
BYLO BY MOŽNÁ LÉPE,
KDYBYSTE V NĚJAKÉM
SOUKROMÉM ATELIÉRU
ZÍSKAL TROCHU
TECHNICKÝCH ZNALOSTÍ,

JINAK
BUDE LEPŠÍ,
ABYSTE SE DO
TAKOVÝCH VĚCÍ
NENUTIL.

TENKRÁT NA MĚ PADLA TÍHA CELÉHO SVĚTA.
MYSLEL JSEM, ŽE JE TO KONEC.
CHTĚL JSEM CO NEJDŘÍV UTĚCT.

BOHUŽEL SKUTEČNĚ
NEMÁTE ŽÁDNÉ
TECHNICKÉ ZÁKLADY
A DO ROČNÍKU VÁS
PŘIJMOUT NEMOHU.

MŮŽETE VŠAK
CHYBĚJÍCÍ ZNALOSTI
ZÍSKAT V MÉM
ATELIÉRU A POZDĚJI
TO ZKUSIT ZNOVU.

POČKEJTE.

TAKOVÁ PŘÍLEŽITOST SE NASKYTNE JEDNOU ZA ŽIVOT. ROK JSEM KRESLIL A UČIL SE NA DVOU OBROVSKÝCH PROJEKTECH: NA PROJEKTU DUNAJSKÉHO KANÁLU A TRAMVAJOVÉ DRÁHY. KRESLIL JSEM DETAILS, POČÍTAL STATICKÁ ZATÍŽENÍ ŽELEZNÝCH TRAVERZ...

BYL JSEM JAKO OMÁMENÝ, HRDÝ, ŽE JSEM SOUČÁSTÍ PŘÍBĚHU VZNIKU NOVÉ VÍDNĚ.

VÁŠ POKROK JE ZŘEJMÝ, VYZRÁL JSTE A PŘÍŠTÍ ROK MŮŽETE ZAČÍT STUDOVAT.

STAL JSEM SE TEDY SOUČÁSTÍ WAGNEROVA SEMINÁŘE.

VÍTEJTE! PŘEDSTAVUJI VÁM MAXE FABIANIHO, SVÉHO ASISTENTA. JE VELKÝM ZNALCEM

URBANISMU A BUDE VÁM O NĚM PŘEDNÁŠET.

MEZI STUDENTY BYLO I NĚKOLIK MÝCH BUDoucÍCH PŘÁTEL A ZNÁMÝCH ARCHITEKTŮ: ALFRED CASTELLITZ, JAN KOTĚRA, GUSTAV ROSSMANN A VIKTOR KOVAČIČ.

SÁM JSEM BYL PŘEKVAPEN, JAK DOBRĚ MI TO ŠLO.

POZOR, MEINE HERREN, TO JE SNÍMEK PRO HISTORII!

1896

TENKRÁT JSEM SE TAKÉ ZAČAL PŘIPRAVOVAT NA NEJRŮZNĚJŠÍ VEŘEJNÉ SOUTĚŽE. CHTĚL JSEM SE PŘEDVĚST, POTŘEBOVAL JSEM POTVRZENÍ. A PENÍZE. ODMĚNY VE VEŘEJNÝCH SOUTĚŽÍCH MOHLY BÝT VELICE SOLIDNÍ.

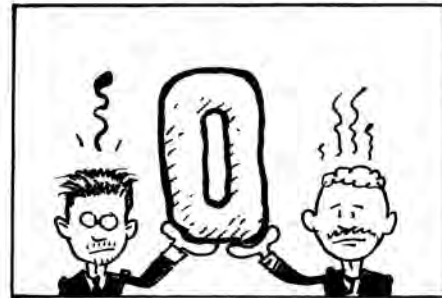
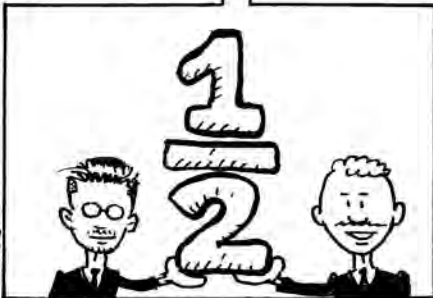
NEJPRVE JSEM PŘIPRAVIL NÁKRESY PRO PLAKÁT FOTOGRAFICKÉHO STUDIA V LONDÝNĚ. NEVYBRALI MĚ, ALE MŮJ NÁVRH BYL ZVEŘEJNĚN V ČASOPISE...

The ARTIST

VĚTŠÍ ÚSPĚCH JSEM MĚL VE VEŘEJNÉ SOUTĚŽI NA GUTTENBERGŮV POMNÍK, KTERÝ JSME PŘIPRAVILI SE SOCHAŘEM OTHMAREM SCHIMKOWITZEM. ZÍSKALI JSME PRVNÍ CENU...

... ALE DĚLILI JSME SE O NI S FABIANIM A SOCHAŘEM HANSEM BITTERLICHEM, KTERÍ TAKÉ DOSTALI MOŽNOST REALIZACE SOCHY.

NICMÉNĚ JMÉNO PLEČNIK ZÍSKALO NA VÝZNAMU V ÚZKÉM PROFESNÍM KRUHU. WAGNER BYL TOHO NÁZORU, ŽE...

MUSÍM PŘIZNAT, ŽE KDYŽ MI NĚKDO VYČÍTAL MŮJ SLOVANSKÝ PŮVOD, NEZŮSTAL JSEM CHLADNÝM.

... JE VAŠE SOCHA HEZČÍ. ALE UVĚDOMTE SI, PLEČNIKU, ŽE FABIANI NEMÁ V PŘÍJMENÍ HÁČEK.

A TEĎ NÁM BUDOU SLOVANÉ STAVĚT PO VÍDNI POMNÍKY NEBO CO?

MNOHA LIDEM BYLO LÍTO, ŽE TEN POMNÍK NEBYL POSTAVEN. ODVEDLI JSME DOBRŮ PRÁCI.

NECHCI SKRÝVAT HRDOST. ZA DIPLOMOVOU PRÁCI, VE KTERÉ JSEM NAVRHOVAL NOVÉ LETIŠTĚ V NIZOZEMSKÉM SCHEVENINGENU, MI REKTORÁT AKADEMIE UDĚLIL ODMĚNU 3 000 KORUN NA CESTU PO ITÁLII. TENKRÁT TO BYLO HODNĚ PENĚZ.

ROMPREIS!

ČERVENEC 1989

1897